

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ І МУЗЕЙНО-
ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Кафедра туристичного бізнесу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ВНУТРІШНІЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

здобувача вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
зі спеціальності 242 «Туризм»
освітньо-професійної програми «Туризмознавство»

ЗАВГОРОДНЬОЇ ВАЛЕРІЇ ВАДИМІВНИ

Допущено до захисту:
завідувач кафедри, доктор
культурології, доцент

БОЖКО
ЛЮБОВ
ДМИТРІВНА

Науковий керівник:
доцент, кандидат педагогічних наук

РЕДІНА
ВАЛЕНТИНА
АНДРІЇВНА

Харків – 2021

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

доц. Любов БОЖКО

«__» _____ 2021 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Завгородньої Валерії Вадимівни

Тема роботи: «Внутрішній туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку»
керівник роботи – Редіна В.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу, затверджений засіданням кафедри, протокол №3 від 13.09.2020 р.

2. Строк подання здобувачем роботи - травень 2021 р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

1.1 Специфіка розвитку внутрішнього туризму в Україні

1.2 Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Україні

1.3 Особливості розвитку внутрішнього туризму в умовах пандемії COVID-19

Розділ 2. ПРОПОЗИЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1. Активний туризм на туристичному ринку України

2.2. Сільський (зелений) туризм в сучасній Україні

2.3. Рекомендації розвитку сільського активного туризму в Україні

ВИСНОВКИ. ПЕРЕЛІК

ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	При міт ка
1.	Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи	вересень 2020 р.	
2.	Виявлення та вивчення літератури з теми кваліфікаційної роботи	листопад-2020	
3.	Написання тексту I розділу кваліфікаційної роботи	Грудень 2020	
4.	Написання тексту II розділу кваліфікаційної роботи	січень-лютий 2021	
5.	Збір емпіричного матеріалу з теми дослідження, його опрацювання, опис	березень-квітень 2021	
6.	Написання висновків, оформлення роботи, її передзахист на кафедрі	Травень 2021	
7.	Підготовка презентації та захист кваліфікаційної роботи	червень 2021 р.	

Здобувач _____

Завгородня В.В.

Керівник роботи _____

Редіна В.А

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	6
1.1 Специфіка розвитку внутрішнього туризму в Україні	6
1.2 Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Україні	11
1.3 Особливості розвитку внутрішнього туризму в умовах пандемії COVID-19	15
Висновок до РОЗДІЛУ 1	22
РОЗДІЛ 2 ПРОПОЗИЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	24
2.1. Активний туризм на туристичному ринку України	24
2.2. Сільський (зелений) туризм в сучасній Україні	27
2.3. Рекомендації розвитку сільського активного туризму в Україні	33
Висновок до РОЗДІЛУ 2	38
ВИСНОВКИ	39
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ	46

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодні туризм є однією з головних сфер економічної та соціальної діяльності людства. Нажаль, внутрішній туризм в Україні розвивається нерівномірно і не використовує всі наявні ресурси. Недосконаліми є програми інформування про наявні ресурси, непристосованими до різних соціальних груп туристські атракції, слабо налагоджені комунікації між представниками туристичних підприємств, які могли б плідно співпрацювати, підтримуючи один одного. Карантинні обмеження, які встановлено навесні 2020 року і не знято уповні до сьогодні, негативно вплинули на туризм взагалі, а особливо – на міжнародні поїздки. Натомість, внутрішній туризм, хоча також постраждав, проте почав відновлюватися та розвиватися першим. Тож актуальним є аналіз його розвитку та встановлення напрямків, на які варто звернути посилену увагу.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити сучасний стан розвитку внутрішнього туризму в Україні та розробити рекомендації розвитку перспективних напрямків внутрішнього туризму в Україні.

Встановлено такі дослідницькі **завдання**:

- описати специфіку розвитку внутрішнього туризму в Україні;
- визначити сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Україні;
- проаналізувати вплив пандемії COVID-19 на туристичну галузь України;
- показати місце активного туризму на туристичному ринку України;
- проаналізувати особливості розвитку сільського (зеленого) туризму в сучасній Україні;
- розробити рекомендації розвитку сільського активного туризму в Україні.

Об’єкт дослідження: внутрішній туризм.

Предмет дослідження: внутрішній туризму в сучасній Україні.

Використані в роботі методи: аналіз (використовувався при дослідженні туристичних ресурсів та їх класифікації), синтез (у дослідженні взаємозв'язку між рівнем забезпечення туристичними ресурсами і туристичним потенціалом). Метод індукції використовувався для розгляду соціально-економічних та культурно-історичних туристичних ресурсів та формування висновків.

Теоретичну основу дослідження становлять роботи Д. Басюк, І. Виноградська, А.М. Власенко, О. Б. Денисик, Г. І. Матвеева.

Практичне значення одержаних результатів. У теоретичному аспекті результати кваліфікаційної роботи сприятимуть подальшому поглибленому дослідженню внутрішнього туризму на території України.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

1.1 Специфіка розвитку внутрішнього туризму в Україні

Туризм на протязі багатьох років є сектором, який домінує у сфері обслуговування, та з кожним роком займає все важливіше місце у світі, коли йдеться про фінансові потоки, експорт та загалом – формування бюджету країн. Показово, що саме рівень користування туристичними послугами на сьогодні є принципово важливим показником для визначення якості життя населення [22].

В Україні швидкість зростання туристичного ринку не така динамічна, як у світі, тож варто проаналізувати причини такого стану та можливі напрямки вирішення такої ситуації. Тому що, об'єктивно, в країні є потенціал для розвитку внутрішнього туризму, проте він не використовується належним чином. Загалом же географічне розташування та топографічні характеристики, різноманітність клімату та потенціал розмаїття природи, історії, культури створюють багато можливостей для відпочинку. Проте в Україні розвивається переважно виїзний туризм, через що громадяни України є своєрідним інвестором у зарубіжні країни. Натомість, за оцінками експертів, у вигляді податків туризм може приносити до державної скарбниці до 4 мільярдів доларів на рік [11].

Характеристикою комплексу дозвілля та туризму є незалежність об'єкта: професійний матеріально-технічний фундамент; специфічні природні та техногенні ресурси; унікальність виробництва послуг та технологія самопостачання послуг; створення нової міжвідомчої служби та регіональний план управління; суспільство Значення, включаючи економічне, соціальне, екологічне та політичне значення.

Зрештою, на туризм взагалі припадає «11% світового ВВП, а частка внутрішнього туризму у світовому ВВП – 4,2%» [16]. В Україні ситуація є

дещо гіршою. Проте можна стверджувати, що туристична галузь тим не менш демонструє тенденції до повільного, але стабільного зростання (і досить помітно відновлюється після обвалу, викликаного пандемією).

Так, наприклад, Україну в 1997 році відвідали 337 тисяч туристів, у УТ2003 році – 591 тисяча, а в 2004 році – 436 тисяч, натомість у 2018 році – лише 86 тисяч [16]. Нестабільність туристичних потоків протягом багатьох років є типовою особливістю внутрішнього туризму, яку не можна виправдати станом інфраструктури чи якістю обслуговування. Тому причиною нестабільності є радше низка проблем, які перешкоджають розвитку туризму в Україні. Одним з них є те, що ЗМІ більше пропагують міжнародний туризм. Наразі маємо лише поодинокі проекти реклами внутрішнього туризму на телеекранах України.

Серйозну проблему також становить дефіцит якісних послуг на туристичному ринку та досить висока ціна. У сучасних умовах не більше 8% працездатного населення може отримати якісні послуги (у т. ч. туристичні) [9, с. 8].

В даний час є тенденція до відновлення ринку внутрішнього туризму України. Однак бракує сучасних підходів стимулювання та організації туристичної діяльності.

Туристична інфраструктура в Україні нерозвинена. Бракує інформації про об'єкти, не лише паперової, але й в електронному виді. Крім того, не всі міста навіть мають путівники взагалі і не всі усвідомлюють свій туристичний потенціал.

«Україна – країна з великим туристичним потенціалом. До 2014 року Україну щороку відвідували понад 20 мільйонів іноземців, переважно з Росії, Молдови, Білорусі, сусідніх країн Східної Європи, а також США, Узбекистану та Ізраїлю. Однак лише близько 6% тих, хто прибув (1,23 млн. У 2011 р.), заявили, що метою поїздки є туризм, переважно з Росії (40% усіх туристів), Польщі (11%), Білорусі (9%), Німеччини (6%), США (4%)» [14].

Натомість, «у 2014 році, після початку збройного конфлікту на сході України, туристична привабливість країни різко впала. У 2015 році Україну відвідало 12,4 млн. осіб, включаючи одноденні візити. І лише близько 15 тисяч людей заявили, що метою поїздки є туризм. Втрата такого популярного туристичного напрямку, як Крим, вплинула і на зменшення кількості туристів» [38].

«Сфера туристичних інтересів в Україні включає як активні види відпочинку та спортивного туризму, такі як скелелазіння та катання на лижах, так і подорожі з пізнавальною метою – вивчення багатой археологічної та релігійної історії України, її культури та природи. Також численні медичні курорти, розташовані буквально у всіх регіонах України, поступово стають все більш популярними» [38].

Для створення туристичного продукту, здатного конкурувати з виїзним туризмом, необхідними є активні та цілеспрямовані дії, особливо в контексті державної політики щодо цього сектору економіки [3].

Першим із пріоритетних завдань є створення та підтримка позитивного туристичного іміджу України за допомогою проведення комплексної рекламної та інформаційної кампанії, що повинна включати в себе:

- 1) активізація публікацій у друкованому та електронному вигляді про неповторність природи України й культурну привабливість регіонів країни;
- 2) прийняття участі у професійних виставках у важливих закордонних ринках туризму для підтримки міждержавного потенціалу туризму;
- 3) розвивання ділового туризму за допомогою організації різних конференцій й інших ділових, і наукових заходів, головними є світові [22].

Щодо використання заповідних зон, то варто:

- 1) визначити критичну кількість відвідувачів для кожного туристичного центру та розмістити їх таким чином, щоб вони не завдавали шкоди пам'яткам культури та природи та могли вільно насолоджуватися перебуванням у центрі [6];

- 2) пропагувати знання про охорону природи, екологічну освіту [6];
- 3) регулярно проводити заходи щодо оновлення можливостей туристичного центру [6].

Інший напрямок – це заснування регіональної системи підготовки й перепідготовки працівників туризму із врахуванням існуючої та потенційної потреби в експертах у цій галузі. Необхідно також провести дослідження, спрямовані на розвиток туристичних послуг України, публікацію наукових статей тощо, щоб вчені усвідомили розробку програм, які спрямовані на реалізацію українського туристичного потенціалу. З точки зору законодавства, необхідно звернути нашу увагу на спроможність законодавчого запровадження особливого режиму інвестиційної активності в певних регіонах із метою заохочення достатніх вітчизняних й іноземних інвестицій в розвиток туризму у цих перспективних сферах [10].

Ліцензування, сертифікація й стандартизація туристичних послуг повинні стати одним із головних інструментів впливу держави. Важливою сферою державної туристичної політики має бути підтримка галузей, які є постачальниками товарів та послуг для туристичних компаній – кафе, ресторани, кінотеатри, побутові послуги тощо. Увагу варто приділити відродженню, розвитку та популяризації місцевих ремесел, фольклору та 161 культурних традицій, народних звичаїв, щоб туристи могли повною мірою відчувати український колорит [26].

«Матеріально-технічна база туристично-рекреаційних закладів регіонів, обсяг та якість є нижчими за європейський рівень, що робить їх неконкурентоспроможними на міжнародних ринках з послугами відпочинку, охорони здоров'я, охорони здоров'я та подорожей. Медичні та оздоровчі бази, що формуються в регіонах України протягом десятиліть за державної підтримки, нових науково-методичних розробок у галузі реабілітації, профілактики та туризму використовуються недостатньо» [13].

Особливу увагу слід звернути на невизначеність чинного законодавства України щодо визначення поняття та критеріїв готельного

господарства, його юрисдикції у сфері туристичних послуг та відомчих нормативних актів. Існує два альтернативні способи врахування цієї критики та її вирішення.

1. Перший – це внесення поправок до рішень виданих законів, указів та положень.
2. Другий є більш прогресивним, «створення всеосяжного та багатостороннього туристичного кодексу» [19].

В Україні, так як і верховенство закону, є закони, що регулюють туризм. Українське законодавство передбачає, що визначення туризм – є тимчасовим виїздом чи в'їздом персони із місця проживання за кордон із медичними, освітніми чи професійними цілями.

Аналіз розвитку туризму у світі показує, що конкуренція допомагає підприємствам індустрії туризму розвиватися швидше та ефективніше. У системі стратегії розвитку туристичних підприємств, у відповідності до теорії і практики стратегічного управління, стратегіями інтеграції, концентрації, диверсифікації й забезпечення конкурентних переваг стають пріоритетними.

Слід зазначити, що в даний час на внутрішньому ринку туристичних послуг існує значна кількість малого бізнесу. Формування великих посередників в туристичній галузі взагалі не є типовим явищем. Не беручи до уваги зростаючу конкуренцію на внутрішньому ринку туристичних послуг, рівень її значно відстає від всесвітнього. Оскільки це має вирішальний фактор у процесах концентрації й інтеграції, у місцевих умовах досконалі типи розвитку бізнесу можуть бути стратегії конкуренції (низькі витрати), диверсифікація продукції і туристична діяльність [3].

Водночас, ринок готельних послуг в Україні демонструє тенденції інтеграції й концентрації, пов'язані із проникненням іноземного капіталу. В Україні була сформована перша вітчизняна мережа готелів – «Прем'єр Палац», яка відкрила Radison SAS й Rixos Hotel (США, Туреччина). Є

пропозиції інвестицій від мереж відомих готелів Hilton, Sheraton, Kempinski Hotels, Accord.

Система стратегічних змін має відповідати особливостям організації в конкретних ділових ситуаціях й охоплювати усі важливі аспекти діяльності і одночасно забезпечувати справді всебічний та органічний перехід від однієї стратегічної держави до іншої.

Для достатнього розвитку та високого рівня туризму потрібно обрати сектор пріоритетної економіки.

1.2 Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Україні

Певні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Україні відповідають загальносвітовим. Так, у 2019 році туризм у світі стрімко розвивався. І вже тоді було намічено основні тенденції, які у період карантину та відновлення після карантину показали своє значення.

Так, 2019 рік було відмічено зростанням значення технологій, використання штучного інтелекту. Все більшим стає значення зручних сайтів, додатків на смартфони. Все більшою є кількість людей, що покладаються на використання технології для прийняття рішень щодо туристичного продукту. «Незалежне дослідження, проведене International Counselors International, показало, що 54% респондентів зацікавлені запитати у віртуального помічника (Siri, Alexa, Google Home тощо) інформацію про потенційні місця для відвідування. Ці результати були в основному зумовлені респондентами Gen Z та тисячоліттями, більшість з яких (64%) були зацікавлені в обговоренні напрямків із віртуальними помічниками. Gen X та Boomers були набагато менше зацікавлені (44%)» [39].

Очікувалося, що у 2020 кількість людей, які будуть покладатися на використання технологій при прийнятті рішення про подорожі, проте карантин вніс свої корективи та замість домоїжної функції віртуальні технології стали відігравати основну.

Другою загальносвітовою тенденцією було зростання значення екотуризму на ринку туристичних послуг. Загальна тенденція до використання технологій та обладнання для того, щоб наносити навколишньому середовищу меншої шкоди призводить до того, що туристи часто обирають готелі, транспорт, інші підприємства індустрії туризму, які демонструють екологічно дружню політику. Також цікавою тенденцією до карантину був вибір нетипових та менш відомих напрямків, щоб зменшити забруднення та шкоду навколишньому середовищу. Опитування [Booking.com](https://www.booking.com) показало, що «54% світових мандрівників хочуть відігравати певну роль у зменшенні надмірного туризму; ця кількість дещо вища (56%) серед вікових груп 18-25 років. Подібним чином 51% заявляють, що замінять своє початкове місце призначення на менш відому альтернативу, якби знали, що це менше зашкодить навколишньому середовищу» [39].

У 2021 році саме ця тенденція закріпилася – все більше людей обирало подорожі до маловідомих місць невеликими групами. Це було викликано карантинними обмеженнями, проте також відповідало ментальності туристів.

Наступною важливою тенденцією було поширення індивідуальних подорожей та подорожей невеликими компаніями. «близько 18% загальних бронювань – є індивідуальними, якщо ми скоримось статистикою, за останній рік подорожі в одиночку зросли на 7%. Кожен з 9 відпочиваючих в останньому щорічному опитуванні курортних місць Abta повідомив, що за останні 12 місяців вони власноруч відпочивали вдвічі більше, ніж у порівнянні з шістьма роками тому. Тенденція також є між поколіннями. За даними Booking.com та дослідженням Princeton Survey Research Associates 2017 року, 40% бейбі-бумерів здійснили сольну поїздку за останній рік, а 47% були готові подорожувати самотійно. Це число було вищим серед представників тисячоліть, і 58% бажали подорожувати одні. Індивідуальні подорожі будуть надалі стимульовані Gen Z, поколінням, яке планує стати найбільшим поколінням споживачів до 2025 року» [39].

Опитування 2017 року з'ясувало, що «26% тисячолітніх жінок вже подорожували в одиночку в 2017 році, тоді як ще 27% заявили, що розглянуть це питання» [39].

На ринку подорожей з'явилися численні послуги та компанії, щоб задовольнити ці групи, і пункти призначення також можуть зіграти свою роль у підживленні цієї та інших тенденцій у подорожах та туризмі.

Ця тенденція також була закріплена під час відновлення туризму після карантину.

Також у 2019 році було популярним відвідування так званого «другого міста» – коли, оминаючи велике місто, туристи обирали мале або місто-супутник. У пост-карантинному туризмі ця тенденція збереглася, оскільки туристи прагнуть уникати масових скупчень людей. Так «60% були зацікавлені у доступі до послуги, яка рекомендує напрямки, де збільшення туризму матиме позитивний вплив на місцеву громаду» [41].

Цікавий приклад становить ринок внутрішнього туризму у сусідньої з Україною Польщі. Хоча минулий рік позначився невизначеністю, проте наразі можна говорити про те, що люди вже певною мірою звикли до карантину і подорожі відновлюються, причому насамперед стають популярними поїздки у межах регіону. Серед популярних напрямків можна назвати насамперед агротуризм [41]. Основною увагою туристів користуються проекти, які характеризуються невеликими скупченнями людей, максимальним простором, якомога більшим перебуванням на природі. Так, показово, що кількість відвідувачів у парках розваг скоротилося, натомість кількість відвідувачів у «Національному парку Татри» та «Біловезький ліс» збільшилася [41].

Серед перспективних напрямків внутрішнього туризму можна назвати екологічний туризм, цільова аудиторія якого – насамперед люди, які надають перевагу поїздкам, верховій їзді, трекінгу та водним забавам. Україна є багатою на різноманітність ландшафтів; курортні можливості; заповідники та ландшафтні парки, які представляють пам'ятки мистецтва.

В Україні також популярним є екотуризм у заповідниках, де можна ознайомитись з фауною та флорою та відпочити. Екотуризм практикують деякі національні природні, а саме: Карпати, Шацьк, Синевір, Азов-Сіва і т.д. Регіональні ландшафтні парки, такі як: Диканський, Дністровський каньйон і т.д. Біосферні заповідники: Карпати, Чорне море, Асканія-Нова, Дунай. Також варто згадати «Кольє-Славутич», «Яремче-Ворохта» та ін.

На території України, формування «зеленого туризму» сприятиме зростанню попиту на внутрішній туризм, і також підвищенню рівня життя сільських жителів [12].

Відпочинок на природі у сільській місцевості – це не лише данина моді, а й необхідність через забруднення міст, динамічний та напружений темп життя міст, що природно пробуджує в людях прагнення до миру та самотності. чисте природне середовище. Поєднання ж з відвідуванням маловідомих пам'яток культури, дає змогу повернутися до витоків, а також задовольнити нестандартні захоплення, наприкладі, опанувати культуру, історію і етнографію архітектури, звичаї й ремесла. Якщо суто сільський туризм характеризується переважно участю в сільськогосподарській роботі – вирощуванні овочів, бджільництві, то можливим є його поєднання із культурною складовою.

До основних видів сільського туризму дозвілля належать: відпочинок у сільській місцевості та розміщення в автентичних будинках; сільськогосподарський туризм у селах та незабудованих землях; спорт та відпочинок; дослідження сільськогосподарських тем та різних справ пов'язаних з культурою, а також пам'яток природи, опанування народних ремесел [6].

«Сільський туризм повинен розвиватися не скрізь, а лише в районах, на які не впливає забруднення. Крім того, розвиток сільського туризму в певній місцевості вимагає поєднання трьох елементів: головним чином – природної та сільськогосподарської складових району (ці елементи

насправді приваблюють людей (наприклад, озера), а по-друге – всього, що вам потрібно живуть в районі)» [29].

1.3 Особливості розвитку внутрішнього туризму в умовах пандемії COVID-19

Пандемія коронавірусу COVID-19 є найбільшим викликом сучасності. З моменту появи вірусу у Китаї наприкінці 2019 р., вірус поширився на всі континенти.

Прогнозується, що туризм у світі (а також і в Україні) відновляться в 2021 році, проте зростання ще не компенсує негативні наслідки минулого року. За прогнозами, міжнародна економіка досягне рівня 2020 року в 2022 році [40].

Порівняно з 2019 роком «у 2020 році було на 850 мільйонів – 1,1 мільярда менше прибулих міжнародних туристів;

910 млрд. доларів США до 1,2 трлн. доларів США збитків від експорту від туризму;

від 100 до 120 мільйонів прямих туристичних робочих місць було втрачено» [40].

Щодо темпів та моделі економічного відновлення серед науковців існують певні розбіжності:

Частина економістів очікує відновлення, «як було раніше». Так, «Провідний економіст ЄБРР Димитр Богов пропонує такий сценарій для України, спираючись на фіскальні реформи, які Україна здійснила в останній період, та відносно низьку частку подорожей та туризму в економіці» [40].

Інші ж прогнозують тривалу кризу або навіть депресію з серйозними соціальними наслідками, що спричинить суттєві зміни в глобальній соціально-економічній моделі.

Наразі, за останніми прогнозами міжнародних установ великі банки та економісти прагнуть ще більше підкреслити негативні наслідки пандемії COVID-19 на світову економіку.

«Поточні сценарії вказують на зниження міжнародних прибуттів туристів на 58% протягом року, залежно від швидкості стримування та тривалості обмежень на поїздки та закриття кордонів, хоча прогноз залишається вкрай невизначеним.

Попереду залишаються значні виклики, починаючи з невідомої тривалості пандемії та обмежень на подорожі в умовах глобальної економічної рецесії. Країни світу вживають широкий спектр заходів для пом'якшення наслідків спалаху COVID-19 та стимулювання відновлення туристичного сектору.

Відповідно до звіту UNWTO про обмеження подорожей, пов'язаних з COVID-19, станом на 20 квітня 2021 р., 100% усіх пунктів призначення у всьому світі запровадили обмеження на поїздки у відповідь на пандемію: 97 пунктів призначення (45%) повністю або частково закрили свої кордони для туристів; 65 напрямків (30%) повністю або частково припинили міжнародні рейси; 39 пунктів призначення (18%) здійснюють закриття кордонів більш диференційовано, забороняючи в'їзд пасажиром з певних країн походження» [40].

Щодо України, то порівняно з країнами Європи, відстає у впровадженні системи заходів, скерованих на підтримку туризму, що серйозно загрожує її конкурентоспроможності на світовому ринку на очікуване відновлення в 2021 році.

Щодо фінансування підтримки туризму, то багатші країни з кращим кредитним рейтингом більше покладаються на доступні кредитні лінії, розуміючи, що це змусить їх конкурентоспроможні економіки швидше відновлюватися.

Щодо менш розвинених країн, то найчастіше у них нема іншого виходу, крім як покластися переважно на відстрочку податків та боргів, що може створити негативний спіральний ефект на економіку в довгостроковій перспективі (тривалий дефіцит бюджету, загальні питання платоспроможності) [40].

В особливо складній ситуації перебувають авіакомпанії як галузь з відносно низькою націнкою (до 10%) та високим товарообігом. Так, у таких країнах як Франція та Німеччина вихід з кризи для них полягає у поступовій націоналізації основних авіалайнерів (Air France та Lufthansa).

Щодо малих та середніх підприємств у сфері гостинності, туризму та відпочинку, то тут є помітним стрімке та різке падіння попиту, а як наслідок, зменшення кількості робочих місць. Тому більшість країн створюють програми підтримки малого та середнього бізнесу.

Цікавою є позиція європейського уряду щодо цих суб'єктів ринку, які у туризмі є основою галузі та рушійною силою змін та розвитку. «Постійні зусилля продовжуються з метою реалізації ефективних політичних заходів щодо збереження сектору та ініціювання міжнародної координації, як це мало на увазі дві останні зустрічі між G20 та міністрами туризму ЄС 24 та 27 квітня відповідно» [40].

Наразі відповіді уряду можна розділити на три основні категорії:

1. забезпечення справедливого балансу інтересів між захистом відвідувачів та туристичними працівниками,
2. забезпечити виживання бізнесу по всьому ланцюжку поставок, з особливим акцентом на МСП,
3. зосередити увагу на механізмах координації для кращої цільової реакції та підтримки відновлення сектору.

Ці відповіді повинні забезпечити реалістичні стратегії для суб'єктів туризму, зокрема, МСП на всіх етапах кризи. Це означає надання підтримки не лише для компенсації втрат доходів, а й надання вказівок щодо стандартів та протоколів для підприємств щодо відкриття, адаптації та

виходу на нові ринки, а також для підвищення підприємницького потенціалу МСП та стимулювання процесів співпраці» [40].

Одна з проблем, що залишаються на горизонті – повторення локдауну та швидкість, з якою його було введено. Це додає невпевненості у плануванні. Більшість країн, орієнтованих на туризм (особливо в Середземномор'ї), вимагає відкриття та технічних рішень для забезпечення регулярних візитів у літній сезон.

Проте ряд опонентів апелює до цінності здоров'я, а також економічних причин (туризм є принаймні життєво важливою частиною економіки практично для будь-якої європейської країни).

Україні варто було б взяти за приклад країни, які пришвидшили програми полегшення пересування для туристів, що допоможе стати на ноги місцевим роботодавцям з вигідними пропозиціями для внутрішнього туризму для працівників, щоб заощадити якомога більший внесок в економіку туризму.

Статистика показує, що кількість туристів, які обирають подорожі Україною, навіть в умовах карантину у 2020 р. була досить високою. Ігор Голубаха, Президент Всеукраїнської Асоціації туроператорів України, стверджує: «Наприклад, туроператор JoinUP! за 2020 рік, за винятком чотирьох місяців карантину, організував відпочинок по Україні для понад 7000 туристів, розповів DW директор з розвитку в'їзного туризму компанії Сергій Кириченко. "За увесь 2019 рік було близько 7500 туристів. Якби ми працювали в ті чотири місяці, то я впевнений, що ми перевершили б результат 2019 року» [39].

Можливо, Україні варто було б орієнтуватися на досвід Литви, яка затвердила правила, що дозволяють міським площам та громадським місцям «займати» місця для ресторанів та кафе, спрощуючи дозволи на використання громадських територій і тим самим допомагаючи підприємцям досягти критичної економії від масштабу.

Щодо готельного господарства, то міжнародна готельна індустрія опинилася у безпрецедентній ситуації, коли значна частина готелів та курортів була закрита через введені заходи для конкретної країни у боротьбі з вірусом COVID-19.

«Більшість реакцій міжнародної готельної галузі можна розбити на три логічні етапи:

1. Реакція на ринок та громаду:

- a. Заспокоєння ринку щодо своїх замовлень – залежно від того, їх можна перебронювати або відшкодувати в повному обсязі до певних норм країн / ринків,
- b. Призупинення програм лояльності з точки зору закінчення балів та наданих бонусних балів,
- c. Підтримка громад – пожертви приміщень для медичних працівників, надання готелів для проведення карантинних заходів, приготування їжі для людей, які потребують допомоги, та осіб, які першими реагують. [41]

2. Реакція на введені заходи щодо охорони праці:

- a. Програми для введення більш суворих правил щодо охорони праці – чистота, гігієна рук, прибирання кімнат, продуктів та протоколів для збереження всього вірусу (наприклад, Hilton CleanStay з лізолом),
- b. Фінансова допомога працівникам міжнародних готельних мереж, які перебувають у нужді через фінансові труднощі.

3. Реакція на внутрішню структуру та організацію компанії, тоді як великі мережі реагували наступним чином:

- a. Зниження дискреційних витрат, зарплат та стимулів, включаючи членів Правління та Виконавчого комітету;
- b. Усунення несуттєвих витрат (включаючи CAPEX) та зупинення всієї діяльності на ринку капіталу;
- c. Відпустка працівників щонайменше 60–90 днів та закриття майна» [40].

Щодо таких підприємств індустрії туризму як бари та ресторани, конференц-індустрія, заходи, музеї, центри перекладів, національні парки та

природні парки, то всі вони були в однаковій ситуації під час локдауну – закриті і не мали можливості отримувати доходи та приймати відвідувачів.

У процесі поступового відкриття певних частин туристичних послуг є кілька ключових заходів:

Бари та ресторани (переважно ресторани та заклади швидкого харчування) під час локдауну можуть мати послуги вивезення та доставки. Після відкриття вони повинні дотримуватись правил фізичного дистанціювання та гігієнічних заходів, щоб знову відкрити їх, причому сидіння в основному дозволяється на відкритому повітрі, а клієнти, розташовані за різними столами, мають бути принаймні два метри.

Кінотеатри та театри були повністю закриті, і їм залишалося лише чекати, поки влада відкриє свій бізнес. Вони також починають відкриватися в Європі, вимірюючи мінімум одне вільне місце між гостями, а також один рядок, порожній між рядами, зайнятими гостями. Подібною тенденція є в Україні [42].

Музеї, галереї та відвідувальні центри (інформаційні центри) в основному переходили на віртуальні екскурсії та влоги в соціальних мережах та навчальний контент. При відкритті приміщень вони застосовують ті самі заходи, що і в магазинах, отже, гігієнічні та дистанційні заходи з максимальною кількістю людей одночасно в приміщеннях. В Україні ситуація є подібною за винятком рівня використання віртуальних технологій.

Зустрічі та конференції прийняли методи віртуальних конференцій, і більшість найбільших конференцій зараз проводяться практично з дуже невеликою платою за участь. Останнім часом вони все ще переглядаються, і деякі менші засідання можуть проводитися, якщо вони можуть забезпечити соціальні дистанційні та гігієнічні заходи у своїх конференц-залах. Більші конгреси та конференції все ще заборонені [38].

Концерти та великі події досі не розглядаються владою у всьому світі через дуже високий ризик поширення вірусу. Скасовані концерти та заходи

намагаються зрозуміти, як відновити споживачів, які вже купили квитки на події – напр. надати їм ваучер на захід наступного року або взагалі не оздоровитись (через нестачу готівки у організаторів).

Тож, з огляду на все вищезазначене, перспективними заходами щодо пом'якшення впливу COVID-19 на туристичний та туристичний сектор в Україні можуть бути:

1. Підтримка повітряного та залізничного сполучення та цін на квитки з можливими субвенціями;

2. Запровадження ваучерів на проїзд та кредитні лінії для внутрішніх поїздок;

3. Полегшення податкових зобов'язань для підприємств розміщення та громадського харчування щодо ПДВ та податку на прибуток;

4. Пролонгації, відстрочки та відрахування повинні бути умовними та за допомогою додатків, які дозволять збирати інформацію про постачальників послуг, яка згодом може бути використана для реструктуризації статистики, пов'язаної з туризмом;

5. «Перейти та пришвидшити всі внутрішні заходи з першого видання «Дорожньої карти для конкурентоспроможного розвитку туристичної та туристичної галузі України», спрямованого на реструктуризацію статистики, законодавчі зміни та реорганізацію управління туризмом» [40];

6. Запровадити найкращі практики «пом'якшувальних заходів», таких як розширення постачань на відкритому повітрі (терас) для ресторанів та кафе на громадських місцях, де б це не було і якомога більше;

7. Підтримувати двосторонні та багатосторонні угоди, що стосуються міжнародних мобільних подорожей та туризму на 2020-2021 рік та пізніше.

Все ще дуже важко передбачити результати міжнародного туризму (тобто загальну кількість туристів, які відвідують іноземні країни) на 2021 рік, однак на даний момент більшість відповідних міжнародних установ (насамперед UNWTO) роблять висновок, що до рівня 2019 року туристична галузь до кінця року не відновиться [39].

Розвиток пандемії COVID-19 та можлива медична відповідь (вакцина, ліки тощо) дають мало надії на поживлення економіки, особливо подорожей та туризму в короткостроковій перспективі.

1. Країни, які мають порівняно більшу частку внутрішнього туризму в загальному обсязі туризму, такі як Україна, мають кращі вихідні умови для збереження своєї туристичної галузі в певних умовах;
2. З негативного боку, фінансовий потенціал України, стан її банківського сектору та кредитний рейтинг не дозволяють планувати будь-яких істотних субсидій економіки, а це означає, що податкові та (можливо, відстрочення) боргу будуть основними інструментами в пом'якшення економічних наслідків COVID-19;
3. Авіаційна галузь – одна із складових Т&Т, яка найбільше постраждала від кризи. Що стосується України, економія місцевих авіаперевізників не лише у питаннях подорожей та туризму, але це життєво важливо для загальної мобільності через стан розвитку іншої транспортної інфраструктури;
4. Враховуючи ситуацію, Україна повинна переглянути свої пріоритети та перенаправити їх, щоб зберегти якомога більше промисловості, а також перенести та пришвидшити всю внутрішню діяльність (реорганізація, законодавство, статистика) [40].

Висновки до РОЗДІЛУ 1

Тож, попри наявність беззаперечного потенціалу, внутрішній туризм в Україні розвивається повільно через певні проблеми, вирішення яких має стимулювати його розвиток та сприяти розвитку туристичної інфраструктури, а також позитивно вплинути на економіку країни в цілому та на її соціальний стан.

Серед проблем, які необхідно вирішити, є, насамперед, відсутність повноцінного інформування туристів, погана інфраструктура, відсутність вчасного реставрування пам'ятників архітектури, невисока якість сервісу та невідповідність ціни та якості.

Серед перспективних напрямків розвитку внутрішнього туризму в Україні насамперед в умовах карантину можна назвати сілький туризм, активний туризм, діловий туризм.

Міжнародний досвід відновлення туризму після масових карантинних обмежень, викликаних пандемією COVID-19, показує, що саме розвиток внутрішнього туризму дає можливість туристичній галузі України вийти з кризи швидше, використовуючи досвід інших країн та сучасні туристичні тренди (використання технологій, розсередження туристичних потоків, індивідуалізацію туристичної пропозиції та ін.).

РОЗДІЛ 2

ПРОПОЗИЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1. Активний туризм на туристичному ринку України

Сильний підйом світової індустрії туризму спричинений трьома глобальними факторами: використання особистих автомобілів та поява дешевих авіаперевезень; зростанням купівельної спроможності, в тому числі великої; на користь працівників через соціальну перебудову для збільшення дозвілля.

Екологічний туризм добре поєднується зі спортом даючи потужний стимул для розвитку активного екологічного туризму в Україні, а коли складається з дешевих та ефективних розваг, то це робить його соціальним пріоритетом [13].

Можливо знизити вартість розваг, використовуючи елементи та засоби спортивного туризму, і мінімізувати витрати на матеріально-технічну інфраструктуру таких розваг, пов'язаних із вартістю розваг у традиційних організаційних формах у внутрішньому, зовнішньому та світовому туризмі, роблячи його соціально доступним пересічним громадянам.

На рис. 1 – скріншот сайту <http://activeukraine.com/>, на якому пропонуються послуги з активного туризму.

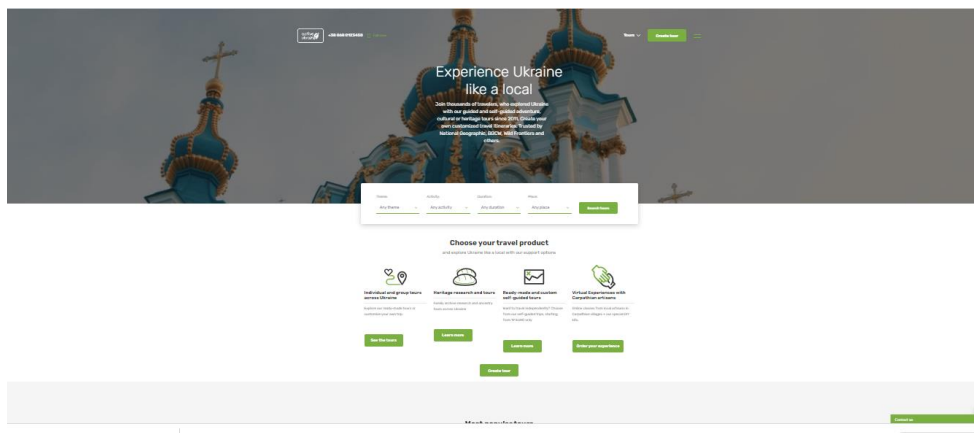

Рис. 1

Розробка новітніх напрямків активного туризму – екстремальний, пригодницький, далекий вітрильний спорт та інші поїздки, здійснення

різних видів туризму (автомобільний, велосипедний, вітрильний, водний, гірський, мотоциклетний, пішохідний, спелеологічний та ін.) природні та рекреаційні, історичні та людські ресурси. Величезний потенціал та соціально-економічне значення, на жаль, активна туристична галузь країни досі нерозвинена. Підйом туризму став незалежним від громадських організацій – федерацій спортивного туризму та туристичних асоціацій. Урядові установи негативно позначилася на активній туристичній галузі, і її процвітання почало падати. Результатом є різке зниження якості туристичної діяльності. Активний туризм врятували від кінцевого спаду ентузіасти, котрі залишилися в федераціях і туристичних союзах, котрі без фінансування могли зберегти лише основи туристичного руху, яке дозволило йому запобігти кінцевого спаду. В такий час туристична спільнота популярних регіонів розпочала знаходити вихід з труднощів, поєднуючи державні та комерційні інтереси [19].

В Україні, де туристична діяльність інтенсивно розвивається лише в останні десять-п'ятнадцять років, а конструктивне виконання цих та інших ключових завдань в сучасних умовах конкурентної боротьби, що посилюється як на внутрішньому, так і на міжнародному туристичному ринку, ускладниться без формування національної туристичної системи.

Завдяки різноманітному ландшафту та видатним Карпатам, Україна є країною пригод. В Україні є безмежні можливості для пригодницьких подорожей для людей різного віку та рівня фізичної підготовки. Українські фірми авантюричних подорожей пропонують туристам численні розважальні заходи, від піших прогулянок до рафтингу, лижних та кінних прогулянок.

Піші прогулянки Карпатами – це чудовий досвід. Туристичні компанії пропонують походи від одного дня до багатьох днів. Обрати можна з численних захоплюючих маршрутів різного рівня складності. Піші прогулянки ідеально підходять для тих, хто любить спокій, тишу та фізичні навантаження [12].

Україна добре відома гірськолижним спортом як для початківців, так і для експертів. Катання на лижах в Україні порівняно недороге, і на вибір є багато трас. Популярні гірськолижні курорти України включають Славсько, Драгобрат та Буковель. Інші менш населені райони розташовані поблизу приємних сіл. Компанії пригод для подорожей в Україні пропонують захоплюючі гірськолижні тури та табори. Такі екскурсії можуть тривати кілька днів і нагадують туристичні походи, але на лижах. Досвідчені лижники не повинні втратити цю можливість.

Води України відкривають цілий новий світ пригод. Шукачі пригод будуть насолоджуватися захопленням річкових порогів на надувних плотах. Туроператори забезпечують необхідним обладнанням, а також інструктором. Сидячи вздовж бортів плоту, вся група бере участь у керуванні судном через пороги. Ті, хто віддає перпокійнішому відпочинку, можуть насолоджуватися байдарками по тихіших водах річки. Відома річка для сплаву – річка Південний Буг [7].

Також серед активних видів відпочинку на території України є рафтинг, в останні роки він набуває більшої популярності серед відпочиваючих. В Україні багато хороших річок для рафтингу, потрібно обрати відповідну для вас, виходячи з особистих уподобань та очікувань. Наприклад, сплав Дністром можливий навіть для початківців. Сплав по Дністру спокійніший, ніж на річках гірських річок Карпат. Однак відсутність адреналіну компенсується ландшафтами Дністровського каньйону та численними замками та фортецями по берегах.

Інші захоплюючі варіанти українських пригодницьких подорожей включають скелелазіння, школу виживання, катання на конях, парапланеризм, катання на гірських велосипедах, сноуборді, а також ігри та змагання на свіжому повітрі [21].

2.2. Сільський (зелений) туризм в сучасній Україні

Зелений туризм стає все більш популярним, особливо між міських жителів.

Тенденцією сучасності є акцент на цінування справжнього - зокрема, повітря, їжі та ін. Існує переконання, що «В селі все «Без ГМО». Нові можливості відкриває зелений туризм. Громадяни приїждять до сіл, щоб жити зовсім по-іншому.

Звичайно, що бізнес не може не реагувати на наявність попиту, тож кількість зелених садиб в Україні зростає. Більше того, саме у цьому сегменті ринку можна відмітити певну підтримку з боку держави та об'єднання суб'єктів ринку задля взаємодопомоги. На рис. 2 зображено символ, який Національна туристична організація України, обрала на позначення уваги саме до зеленого туризму у 2020 р [29].

»

Рис. 2

Також Варто звернути увагу на активну діяльність ГО «Спілка сільського зеленого туризму в Україні» (на рис. 3 – лого ССЗТУ).

Рис. 3

Спілка має свій сайт - <https://www.greentour.com.ua/region>, на якому зібрано інформацію про садиби, вказано послуги та якість послуг, які надаються, Але також є зручна навігація по регіонах. На рис. 4 – скріншот сторінки сайту.

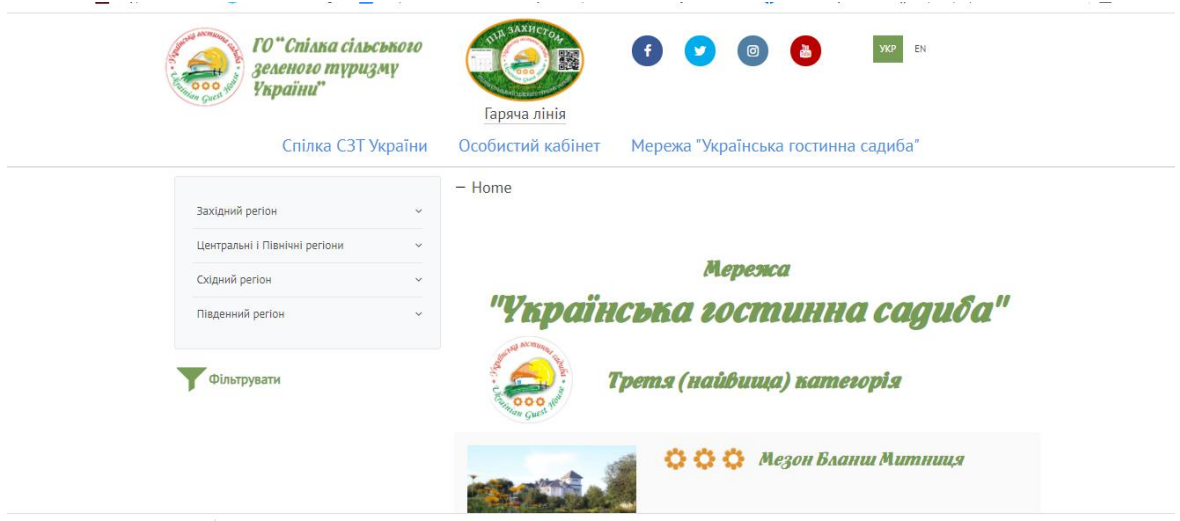

Рис. 4

Між тим поняття «сільський» та «зелений» туризм не тотожні. Явища, які вони позначають, мають певні спільні риси, проте також досить багато

відмінностей. У таблиці 1 можна намітити певні відмінності між зеленим та сільським туризмом, а також – подібні риси.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика зеленого і сільського туризму

Критерії для порівняння	Характеристики, притаманні туризму		Спільні характеристики
	<i>Зеленому</i>	<i>сільському</i>	
Місце відпочинку	«Природне середовище, екологічно чисте місце, віддалене від населених пунктів не менше ніж на 5–7 км»	«Населений пункт (сільська місцевість)»	«Обидва об'єкти можуть розміщуватися на території, що належить сільським радам»
Мета відпочинку	«Інтактний контакт із природою, відпочинок від спілкування з людьми»	«Ознайомлення із сільською місцевістю, з традиціями, побутом»	«Відпочинок від буденної метушні, зміна середовища перебування»
Постачальник	«Як місцевий, так і не місцевий; Як міський, так і сільський житель»	«Місцева сільська громада. Як окреме особисте сільське господарство (до 9-ти місць), так і побудова агротуристичних комплексів»	«Можуть функціонувати у формі комплексних об'єктів (наприклад, із залученням персоналу з-поміж сільського населення, диверсифікація діяльності)»

Продовження таблиці 1.

Основний продукт (основна послуга)	«Проживання у приватному житловому фонді (котедж, готель, міні-готель, готельний комплекс) в оточенні природного середовища»	«Проживання в сільській оселі та безпосередня участь у діяльності сільських жителів»	«Організація житлового фонду може бути як з урахуванням базових умов, так і підвищеного рівня комфорту»
Додатковий продукт (додаткові послуги)	«Здебільшого пропонуються на території закладу, незалежно від інших діячів ринку»	«Надаються об'єктом у невеликій кількості та можуть проводитись із залученням інших закладів»	«Комплексне та індивідуальне харчування, організація активного відпочинку та дозвілля»

(Складено за матеріалами [28])

Крім того, зелений туризм також містить когнітивні елементи. Туристи знайомі з сільською традиційною культурою та народними ремеслами. Туристи ведуть сільський спосіб життя. Вони живуть на зручних фермах, збирають гриби та ягоди, ходять на полювання та риболовлю, допомагають на полях. Якщо потрібно, вони можуть навчитися їздити верхи на конях, робити глиняні горщики, плести плетені лози і навіть доїти корів (погодьтеся, для багатьох громадян) це правда) продуктивність – ви боїтеся підійти до корови і доїти її) і т.д.

Аналізуючи ситуацію з туризмом в Україні, можна зробити висновок про необхідність процвітання сільського туризму у нашій державі. Сільський туризм є перспективним напрямком для процвітання туристичної

сфери в Україні. SWOT-аналіз зеленого туризму в Україні надано у таблиці 2.

Таблиця 2

SWOT-аналіз зеленого туризму в Україні

Фактори, що впливають на діяльність підприємства		
	Позитивні	Негативні
Внутрішні	<p>(S) Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> «Зазвичай чисте оточення». «Багата флора і фауна, гарні пейзажи». «Достатня чисельність історико-культурних пам'яток». «Збережені національні традиції». «Гостинність населення». «Достатня чисельність приватних садиб». «Маленька ціна на проживання і харчування». «Харчування із екологічно чистих продуктів, зрощених своїми руками». 	<p>(W) Слабкі сторони;</p> <ol style="list-style-type: none"> «Неякісні умови проживання». «Проблеми із водопостачанням та енергозабезпеченням». «Дефіцит обізнаності населення з такого виду відпочинку». «Незнання господарями іноземних мов». «Неприємний імідж України в думці іноземців у зв'язку із АТО». «Кепсько розвинена мережа електронного резервування». «Недостатньо розвинута інфраструктура». «Дефіцит цікавих атракцій».

Продовження таблиці 2.

Зовнішні	<p>(О) Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Збільшення доходів і зайнятості сільського населення». 2. «Підвищення умов життя в українських селах». 3. «Створення позитивного іміджу України в світі». 4. «Поліпшення інфраструктури сіл». 5. «Підвищення інтересу до історико-культурних пам'яток». 	<p>(Т) Перешкоди:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Дефіцит категоризації знижує якість нічліжних умов». 2. «Політичний імідж держави не сприяє притоку іноземних інвестицій». 3. «Безробіття у державі підвищує рівень злочинності та тим самим відлякує туристів». 4. «Дефіцит нормативно-правової бази заважає організації відпочинку в селі».
----------	--	--

(складено за матеріалами [28])

На підставі SWOT-аналізу можна стверджувати, що для чергового процвітання екологічного туризму в Україні треба:

- вдосконалити нормативно-правову базу для цього виду діяльності, враховуючи позитивний досвід сусідніх європейських країн;
- вдосконалити організаційно-економічний механізм його функціонування та державної підтримки;
- вдосконалити організацію малого бізнесу;
- підвищення ефективності діяльності громадських об'єднань малого бізнесу;

- утворити фінансову систему підтримки малого бізнесу та надання позик малому бізнесу спеціалізованими банківськими установами, мікрокредитування;
- надавати інформацію, консультації та персонал;
- організувати пропагандистську роботу, спрямовану на відтворення слухної громадської думки;
- невід'ємною частиною національної програми соціально-економічних перетворень в Україні має бути створення державної політики підтримки малого бізнесу.

2.3. Рекомендації розвитку сільського активного туризму в Україні

Вже говорилося, що сільський туризм – це не лише мода, а й необхідність. А у поєднання з іншими видами туризму це може стимулювати розвиток внутрішнього туризму в Україні взагалі.

Для розвитку сільського активного туризму в Україні варто стимулювати:

Необхідно поширювати інформацію про фестивалі та про маршрути подорожей. Розвинути відповідну транспортну інфраструктуру. Надати інформацію про пам'ятки культури, які можна зустріти у районі проведення фестивалю [4].

1. Посилити сільську інфраструктуру та екологічне будівництво, що забезпечує безпеку для розвитку сільського туризму. Відсталі села та сільське господарство – це результат нерозвиненої інфраструктури.
2. Чітко визначити механізм розподілу прибутку, залучення місцевого населення та співпраця з туристичними компаніями. Особливо – залучення школярів та молоді.
3. Посилити навчання підприємців. Розширити концепції та вимоги до послуг зіркових готелів для сільського туризму. Встановіть оцінки та стандарти для «фермерського будинку», наприклад архітектурний

стиль, особливості харчування, проживання, вимоги до здоров'я, зручність подорожі та безпека, для впровадження якісних послуг.

4. покращити навчання службових навичок для працівників, і чітко проводити тренінги з навичок, таких як навички обслуговування, обізнаність про службу, філософія роботи, обслуговування номерів, харчування та напої, ввічливість, привітність, санітарія та безпека продуктів харчування запобіжні заходи, які можуть підвищити професійну компетентність працівників у сільському туризмі.
5. Виступати за загальну екологічну свідомість туристів [27].

Розвиток сільського туризму може збагачувати та оптимізувати структуру туристичних продуктів, пристосовуватися до персоналізований розвиток туризму, а також допомога у задоволенні різноманітних потреб туристів, відкривають потенціал туристичний ринок, та розробити нові додаткові пункти туристичної економіки.

Тим часом сільський туризм має дуже важливе значення має посилення сільського колективного господарства, прикрашання зовнішнього вигляду сільських районів, зміцнення будівництво сільської цивілізації, збільшення їх доходів, зменшення міського та сільського розриву та будівництво гармонійне суспільство, щоб дослідити нову дорогу розвитку сільського туризму, на якій знаходиться туризм взятих для сприяння сільському господарству, процвітанню сільського господарства та залученню багатства до сільського господарства, а також туризму та сільського господарства взаємодіють між собою [29].

В Україні для сталого розвитку зеленого туризму необхідно визначити роль українського Міністерства земельної політики та розташування державних установ, особливо у створенні сприятливого правового середовища для сільського населення, підготовці приватних фермерів, довготривалих термінові пільгові кредити та інвестиційна допомога на розвиток інфраструктури у сільській місцевості тощо. Результатом буде продукт агротуризму, який визначає статус українського сільського

екотуризму на внутрішньому та міжнародному ринках. Виходячи з цього, центральний орган виконавчої влади в туристичній галузі відповідатиме за пропаганду рекреаційної діяльності в сільській місцевості України, розробку туристичних проектів та маршрутів для суб'єктів туристичної діяльності та реалізацію регуляторної політики щодо надання готельних послуг та сільських турів. Відповідно до українського «Економічного закону про особистих фермерів», фермери некомерційних суб'єктів мають право використовувати майно господарства окремих фермерів для надання послуг у галузі сільського туризму. Незастосування положень цього закону заважає розвитку цієї галузі [19].

Для регулювання процвітання зеленого сільського туризму необхідно запровадити регулятивні функції через «Закон про сільський зелений туризм» та державу. Мета полягає не в суворому нагляді за власниками приватних фермерських господарств, які надають послуги у цій галузі, а в подальшому розвивати. Подальші затримки у створенні сприятливого середовища для цієї діяльності або спроби встановити численні вимоги суттєво затримують розвиток зеленого сільського туризму та процедур дозволів для фермерів та призведуть до подальшого незаконного надання послуг.

Україна заповнена великою кількістю як широко відомих, так і зовсім невідомих, але все ж величезної краси, туристичних визначних пам'яток: від затишних старомодних середньовічних вулиць Львова до промислової архітектури та захоплюючих пейзажів у південній частині України [28].

Економіки, що розвиваються, пропонують більші пропозиції мандрівників і стають все більш популярними як туристичні напрямки. Оскільки сім визначних пам'яток є частиною Світової спадщини ЮНЕСКО, Україна має численні історичні, культурні та рекреаційні ресурси, що відкриває значні можливості у туристичній галузі.

Під час економічної кризи держава не змогла надати фінансову підтримку власникам зелених полів. Тому він повинен розглянути варіанти

своєї політики: прийняти законодавство для створення сприятливого правового середовища для всього сільського населення або тих, хто бажає мігрувати з міста та використовувати своє майно для надання послуг зеленого туризму. Це може створити національну перевагу для тих, хто хоче працювати в сільській місцевості. По-друге, цю діяльність потрібно відрізнити від комерційної, щоб провести чітку межу між ними, як це буває в інших країнах [25].

Наприклад, у Польщі, якщо зелені насадження мають максимум 8 ліжок або 5 офісів, власник має право не реєструватися як комерційна організація. Тоді власнику житла не потрібно платити податки за оренду цих восьми ліжок, а також не потрібно доводити цю діяльність за продаж вітчизняної продукції. Сертифікацію проводять пожежники та електрики. Однак усі ці вимоги перевіряються під час будівництва житлової зони.

У разі збільшення туристичного потоку, власник збудує другий чи третій будинки, він має з суб'єкт господарювання зареєструвати, систему оподаткування обрати вигідну та ці місця сертифікувати відповідно до стандартів готельного бізнесу. Це головна перевага, яку сільське населення України очікує від держави. Економічна криза позитивно вплине на екотуризм. В Україні незабаром після вступу до СОТ розпочнеться проект підтримки ЄС у адаптації до реалій аграрного сектору. Одна частина цього проекту стосується процвітання сільських територій, і Україні було надано трирічну допомогу з точки зору процвітання сільських територій: які методи та напрямки повинні бути досвідом різних країн України. Це дає можливість країні вийти на новий етап буму зеленого туризму. З 21 століття. У 1990-х роках в сільській місцевості України відбулися основні структурні зміни: проблеми скорочення населення, підвищення безробіття, зменшення доходів населення, погіршення соціального захисту та втрата сільської самобутності та культури.

Українські села мають надзвичайно багату історичну та архітектурну спадщину, культуру, первісне життя, мальовничі пейзажі, лікувальні та

рекреаційні ресурси. Сьогодні українські села багаті на особисте житло, добрих та працьовитих людей. В даний час проблема багатьох сіл полягає у зростанні надлишку робочої сили. Зрештою, у селі завжди було багато відпочиваючих із відповідними розважальними центрами. Особливо це стосується сіл, розташованих уздовж річок, океанів та гір [28].

Україна має всі передумови для зросту сільських розваг, які можна сприймати як форму надання економічної підтримки «сільській місцевості». Сільський туризм є головним фактором стабільного та динамічного зростання фіскальних доходів та подальшого процвітання різних галузей економіки.

Перш за все, це стимул для відродження та процвітання традиційної культури: народна архітектура, декоративно-прикладне мистецтво – все це створює місцевий колорит у поєднанні з природними та дозвілєвими факторами, є більш цікавими для відпочиваючих. Тому створення ідеї, яка омолоджує та процвітає всю традиційну культуру, від форми економічної діяльності до духовної сфери, буде сприятливим фактором і її слід розглядати як передумову успішних розваг у сільських етнографічних регіонах. Особисті розваги в етнографічному регіоні України.

Український регіон має надзвичайно багату природну та національну культурну ресурсну базу, що створює передумови для екотуризму. Сприятливі погодні умови, гарні пейзажі, історія – це запорука створення різноманітних можливостей для рекреації та мандрівки у сільській місцевості України. Зелений заміський туризм на початку ХХІ століття – один з перспективніших напрямків туризму у Карпатах, Полісі, Поділлі та Дніпрі. А поєднання із активним туризмом має зробити цей напрямок справді прибутковим та дуже цікавим для молоді [25]. "Приблизний розпорядок таборів з сільського активного туризму надано у додатку А"

Висновки до РОЗДІЛУ 2

Загалом туризм в Україні потребує підтримки та інвестицій. Окремі види туризму розвиваються попри карантинні обмеження. Зокрема, це діловий туризм, активний туризм, сільський туризм.

Розробка нових видів активного «туризму» – екстремальні, круїзи, пригодницькі та інші поїздки, здійснення комбінованих видів туризму (автомобільний, вітрильний, гірський, спелеологічний та ін.) є важливою у контексті загальної кризи туристичної галузі. Поїздки із застосуванням існуючих природно-рекреаційні, історично-культурних і кадрових ресурсів держави не лише створюють умови для притягнення жителів України до активного туризму, але також у майбутньому можуть бути використані для розвитку міжнародного туризму .

Також в Україні є дуже перспективним напрямом «сільський туризм», який становить альтернативу загальним тенденціям негативного впливу туризму на історико-культурні та природні ресурси.

Розробка програми активного сільського туризму може вирішити певні проблеми – а саме урізноманітнити пропонований туристичний продукт. Таким чином поєднання позитивних рис сільського туризму та активного туризму може сприяти розвитку нового напрямку туристичної діяльності.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було зроблено наступні висновки.

За туристично-рекреаційним можливістю Україна має усі можливості стати туристичною країною високого класу. Однак рекреаційні і туристичні ресурси в країні не оснащені належним чином, а тому не користуються великим попитом. Певною мірою можна сказати, що формування стратегії українського ринку туристичних послуг вимагає соціальних, економічних та історичних передумов. Держава повинна підтримувати розвиток туристичної галузі та раціонально використовувати та охороняти туристичні ресурси.

На нашій території є досить важливі різноманітні та унікальні природні ландшафти, культурна та духовна спадщина, традиційна гостинність. Ефективність заходів туристичного стимулювання країни відображається у збільшенні кількості співвітчизників у нашій країні, які за останні чотири роки покладаються на путівки для оздоровлення.

Пандемія COVID-19 зробила більш помітними тенденції до використання віртуальних технологій у туризмі, подорожі малими групами, індивідуальні подорожі, акцентування екологічної складової туристичної діяльності.

Серед перспективних напрямків внутрішнього туризму в Україні помітним є активний туризм, який сприяє зміцненню здоров'я людини, покращенні фізичних, моральних та інтелектуальних здібностей. Також не можна оминати увагою сільський туризм, який набув популярності у часи карантину.

У ході SWOT-аналізу зеленого туризму в Україні, можна сказати, що подальший розвиток зеленого туризму в Україні потребує вирішення багатьох завдань – розвитку транспорту, системи інформування, налагодження співпраці з місцевим населенням. Цікавим може стати поєднання таких різновидів туризму як активний та зелений туризм задля посилення ефекту позитивного впливу на відновлення галузі після

карантину. Таке поєднання дозволить залучити молодь, а отримані від впровадження перших проектів кошти можна скерувати на подальший розвиток інфраструктури.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова Л., Агафонова О. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київський ун-т туризму, економіки і права. К.: Знання України, 2002. 352 с.
2. Басюк, Д. І. Перспективи розвитку туристичної інфраструктури України в контексті підготовки до ЄВРО 2012: Полтава, 2012. 6-13 с.
3. Бичко І. В. Українська культура: Історія і сучасність: Навч. посібник Львів: Світ, 1994. 326 с.
4. Бусол, К. Сільський туризм майбутнє туристичної галузі України / К. Бусол, Д. Д. Гурова. Запоріжжя: 2017. 369-371с.
5. Вакуленко В., Валентюк І., Грибан В., Коротис С., Коротич С., Кравченко Н. Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід / Українська Академія держ. управління при Президентові України Центр досліджень адміністративної реформи / Ю. Лебединський 2003. 176 с.
6. Виноградська А.М. Зростання авторитету України туристичної // Український промисловець, 2000. 26–31 с.
7. Вишневецький В.І. Річки і водойми України. Стан і використання: Монографія. К.: Віпол, 2000. 376 с.
8. Власенко, О. Б. Івентивний туризм: теоретичні засади та перспективи розвитку / О. Б. Власенко. Херсон, 2014. 273-276 с.
9. Внутрішній туризм URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-vnutrisnij-turizm>(дата звернення 17.05.2021)
10. Врублевська О.О., Г.П. Катеруша. Прикладна кліматологія. Конспект лекцій. Дніпропетровськ: «Економіка», 2005. 131 с.
11. Генсірук С.А., Нижник М.С. Географія лісових ресурсів України. Львів: Світ, 1995. 123 с.

12. Головащенко О.В. Соціальні функції і види туризму в перехідному суспільстві // Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 18. Запоріжжя: Видавництво ЗДУ, 2000. С. 23–27.
13. Головащенко О.В. Туризм як соціальне явище і його розвиток в Україні // Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 17. Запоріжжя: Видавництво ЗДУ, 2000. С. 6–10.
14. Гурова Дар'я Дмитрівна. Перспективи розвитку авіаційного туризму в Україні / Дар'я Дмитрівна Гурова, Олена Вадимівна Шевченко. С. 114–124
15. Еволюція розвитку туристичної галузі України URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення 03.04.2021)
16. Денисик, Г. І. Регіональні особливості розвитку туризму в Україні / Г. І. Денисик. С. 177–182
17. Заваріка, Галина Михайлівна. Роль менталітету у розвитку туризму / Галина Михайлівна Заваріка. С. 75–82
18. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. № 1282 ІV.
19. Закон України «Про туризм»: За станом на 20 січня 2003 р. / Верховна Рада України. К.: Парламентське видавництво, 2003. 20 с.
20. Зелений туризм в Україні URL: <https://veterdoit.com/zelenyy-turyzm-v-ukraini-dobirka-sil-s-kykh-sadyb-dlia-vid> (дата звернення 10.06.2021)
21. Кирилюк, Л. М. Особливості туристичної інфраструктури Вінницької області в рамках підготовки до ЄВРО-2012 / Л. М. Кирилюк. С. 189–195
22. Мальська М., Худо В., Цибух В. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.

23. Наказ Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту «Про стимулювання розвитку спортивного туризму» від 1 серпня 2003 р. № 1986 // Спортивний туризм: Інформаційно-методичний збірник.-№7.-К., 2003. 5 с.
24. Парфіненко, Анатолій Юрійович. Подієвий туризм як чинник формування туристичної привабливості міста / Анатолій Юрійович Парфіненко. Київ, 2015. 144-153 с.
25. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Станом на 1 трав. 2002 р. / Київський ун-т туризму, економіки і права / В. Федорченко (ред.), Л. Малуґа (упоряд.). К.: Юрінком Інтер, Київ, 2002. 640 с.
26. Рошко, Н. Б. Стан туристичної діяльності в Україні та її регулювання / Н. Б. Рошко. Чернівці, 2012. 98-104 с.
27. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. К.: ВД «К-М Академія»; Львів, 1999. 568 с.
28. Сільський зелений туризм: перспективи розвитку URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs> (дата звернення 13.05.2021)
29. Сільський туризм URL: <http://www.ecoj.dea.kiev.ua/archives/2019> (дата звернення 23.05.2021)
30. Сільський туризм URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij> дата звернення 01.03.2021)
31. Скабара, Р. М. Музейний туризм як перспективний напрям розвитку індустрії гостинності Львівської області / Р. М. Скабара. Львів, 2011. 240-245 с.
32. Смаль, І. В. Туристичні ресурси світу : навч. посіб. / І. В. Смаль. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 36 с.
33. Смирнов, Ігор Георгійович. Наймінг в туризмі: український та світовий досвід / Ігор Георгійович Смирнов, Тетяна Богданівна Гнатів. Київ, 2015. 165-173 с.

34. Сокол, Тетяна Георгіївна. Проблеми професійної підготовки кадрів екскурсоводів і гідів-перекладачів для сфери туризму України / Тетяна Георгіївна Сокол. Київ, 2015. 42-48 с.
35. Сорокіна, Г. О. Використання геологічних пам'яток Луганщини як об'єктів екологічного туризму / Г. О. Сорокіна. Луганськ, 2013. 257-263 с.
36. Туризм в Україні: проблеми, перспективи розвитку URL: <http://skole.com.ua/uk/papers/13-turizm/36-turizmukrproblemi.html> (дата звернення 04.04.2021)
37. Туристична політика зарубіжних країн: підручник / кол. авт.; за ред. А. Ю. Парфіненка. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 220 с.
38. Туристичні ресурси та інфраструктура. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/tourism> (дата звернення 24.05.2021)
39. Як пандемія вплинула на внутрішній туризм в Україні. URL: <https://www.dw.com/uk/yak-pandemiia-vplynula-na-vnutrishnii-turyzm-v-ukraini/a-57063848> (дата звернення 24.05.2021)
40. The Special Report COVID-19 pandemic and its effect on Ukrainian tourism sector URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-ENG.pdf> (дата звернення 04.05.2021)
41. Trends in Travel and Tourism. URL: <https://aboutdci.com/2019/11/trends-in-travel-and-tourism-2020/> (дата звернення 04.05.2021)
42. What Consumers Are Searching During COVID-19. URL: <https://www.thinkwithgoogle.com/intl/en-cee/consumer-insights/travel-trends-poland-what-consumers-are-searching-during-covid-19/> (дата звернення 04.05.2021)
43. World Tourism Remains at as 100% of Countries Impose Restrictions on Travel. URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-05/200511 - Travel Restrictions EN_0.pdf. (дата звернення 04.05.2021)

44. ДОДАТОК А

45. Розпорядок дня таборів з сільського активного туризму

День тижня	Сільський туризм	Активний туризм
Понеділок	12.00 – заїзд, розміщення 14.30 – обід Після обіду – вільний час, знайомство з локацією. 18:00 вечірній збір відпочиваючих біля вогнища 19:00 вечеря 20:30 відбій	
Вівторок	08:00 - 09:00 сніданок 09:00 - 09:30 інструктаж з техніки безпеки 09:30 збирання ягід та грибів у лісі 11:30 повернення на базу відпочинку 11:30 - 14:30 вільний час 14:30 - 15:30 обід 15:30 - 16:00 екскурсія територією 16:00 - 17:30 догляд за свійськими тваринами 17:30 - 18:30 вільний час 18:30 - 19:30 вечеря 20:00 відбій	
Середа	08:00 - 09:00 сніданок 09:00 - 09:30 інструктаж з техніки безпеки 09:30 катання на конях 11:30 повернення на базу відпочинку 11:30 - 14:30 вільний час 14:30 - 15:30 обід 15:30 - 16:00 екскурсія територією	

		16:00 - 17:30 риболовля 17:30 - 18:30 вільний час 18:30 - 19:30 вечеря 20:00 відбій
Четвер	08:00 - 09:00 сніданок 09:00 - 11:30 висаджування сезонних овочів, інструктаж та майстер клас для роботи з садом та городом. 11:30 повернення на базу відпочинку 11:30 - 14:30 вільний час 14:30 - 15:30 обід 15:30 - 18:00 вільний час 18:00 вечірній збір відпочиваючих біля вогнища 19:00 вечеря 20:30 відбій	
П'ятниця		08:00 - 09:00 сніданок 09:00 11:30 екскурсія до озер та прогулянка 11:30 повернення на базу відпочинку 11:30 - 14:30 вільний час 14:30 - 15:30 обід 15:30 - 18:00 вільний час 18:00 вечірній збір відпочиваючих біля вогнища 19:00 вечеря 20:30 відбій
Субота	08:00 - 09:00 сніданок	

	<p>09:00 - 11:30 екскурсія до пташиної ферми 11:30 повернення на базу відпочинку 11:30 - 14:30 вільний час 14:30 - 15:30 обід 15:30 - 18:00 вільний час 18:00 Вечірня зустріч у вогнища 21:00 відбій</p>	
Неділя		<p>08:00 - 09:00 сніданок 09:00 - 11:30 екскурсія до аеродрому, стрибки з парашута 11:30 повернення на базу відпочинку 11:30 - 14:30 вільний час 14:30 - 15:30 обід 15:30 - 18:00 вільний час 18:00 святковий вечір з народними танцями та традиціями, фуршет 21.00 – завершення таборів.</p>